



ISSN: 3060-4613



MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI



No7
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal



MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI



Elektron nashr. 698 sahifa,
1-iyul, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Umarova H. O'. – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti rektori

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik

Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik

Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor

Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor

Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor

Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor

Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor

Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)

Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)

Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)

Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)

Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)

Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)

Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent

Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor

Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor

Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor

G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)

Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti

Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor

Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)

Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)

Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent

Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori

Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari

Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Umarova H. O'. – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Rector of the Nizami National Pedagogical University of Uzbekistan

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Konvergent tahririyat mas'uliyati: Yangi O'zbekistonni barpo etish jarayonini yoritish tendensiyalari	16
Doniyorov Salim Musurmonovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy bilimlarini shakllantirish.....	23
Nazarov Odil Omanqulovich	
"Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"da ijtimoiy-pedagogik hamkorlikning o'rni	27
Abirova Umida Nazarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda uchraydigan nutq nuqsonlarini oldini olish va uning ahamiyati	30
Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li	
Pedagogik jarayonda axloqiy qarashlarni shakllantirish usul va vositalari	34
Xudoykulova Shaxlo Mamaniyozovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining ijodkorligini rivojlantirishda ta'limiy o'yinlarning ahamiyati	38
Salimova Dilmira Farxodovna	
Aholining iqtisodiy axborot savodxonligini oshirishdagi muammo va kamchiliklar	41
Rajabov Asliddin Xolmirzayevich	
Favqulodda vaziyatlar yo'nalishi ta'limida muloqotning ahamiyati.....	44
Boltayev Baxtiyor Yunusovich	
Biologiya ta'limi va raqamli texnologiyalar	48
E. Po'latova	
Boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhi bolalarini kasbga yo'naltirishda stem yondashuvining ahamiyati ...	51
Egamova Ravshanoy Surobjonovna	
O'zbekiston TIMSS natijalarini qanday yaxshilashi mumkin?	
Innovatsion ta'lim yondashuvlari va samarali strategiyalar.....	55
G'ayniddinov Shayxislom Tolibjon o'g'li	
Nutq kamchiliklarini bartaraf etishda mutaxassislar hamkorligi	60
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Developing Student's Critical Skills Through Technology-Enhanced English Lessons	63
Mavlonova Dildora Shuxrat qizi	
Bahrom Ro'zimuhammad she'rlarini o'qitishda integratsiya usulidan foydalanish	67
Nomozova Dilobar Suyun qizi	
Aksiologik yondashuvlar asosida bo'lajak pedagoglarda altruizm ko'nikmalarini shakllantirish: bosqichlar va tamoyillar	72
Norboyeva Moxigul Shavkat qizi	
3D Modeling of Virtual Chemical Laboratories	75
Qayumov Jamshid Ma'rufjon o'g'li	
Fostering Metacognitive Skills in Efl Learners Through Ai-Supported Instruction: a Review of Recent Literature	80
Ruzieva Maftuna	
Onlayn va gibril ta'lim sharoitida mashinasozlik texnologiyasi faniga qiziqishni oshirishning nazariy asoslari.....	85
Sarimsakova Soxibaxon Raxmonjanovna	
Loyihalashtirilgan integral darslar samaradorligi (9-sinflar uchun "Metallar va ularning umumiy xususiyatlari" mavzusida)	88
Sharipova Hakima Shavkatovna	
Metacognition and Self-Regulated Learning	92
Turayeva Nazira Ibragimovna	
Методические возможности совершенствования обучения научной письменной речи на основе коммуникативно-деятельностного подхода	95
Меденцева Наталья Петровна	
Transformatsion jarayonlarda tibbiyot oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirish strategiyalari	100
Jonibekov Jasur Jonibekovich	



O'zbek milliy musiqasi: boy madaniyat va san'atning ajralmas qismi.....	105
Rustamova Maxsuma Farxodbek qizi	
Sharq va G'arbda tibbiyot fanlarining yaratilishi tarixi.....	108
Bakayev Najmiddin	
Didaktik o'yinlar bola faoliyatining asosiy vositasi sifatida.....	112
Egamova Madina Qobil qizi	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalarining konvergent-kreativ tafakkurini takomillashtirishning didaktik asoslari.....	116
Egamova Shukriya Amanovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida universal ta'lim faoliyatlari orqali tarbiyaviy maqsadlarga erishish imkoniyatlari	119
G'aybullayeva Nafisaxon Nosirjon qizi	
Matematika o'qitishning klassik metodlaridan zamonaviy usullarga o'tish	124
G'ofurov Jamoliddin Xusniddinovich	
Jahon miqyosida maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	128
Hoshimova Dilnoza Boymirzoyevna, Mahmudova Zulfiya Homidovna	
Bo'lajak o'qituvchilarning prognostik kompetensiyasini rivojlantirish tamoyillari.....	131
Ikromova Munisa Sheraliyevna	
Bo'lajak muhandislarni kasbiy tayyorgarligini grafik ma'lumotlar asosida oshirishning didaktik asoslari	134
Jumanazarova Zuhra Qosimjonovna	
Sport va jismoniy tarbiya pedagogikasida innovatsion metodlar	138
Jumanova Iroda Shokirjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	141
Jumayeva Sarvinov Ilhombekovna	
Talabalarda nutqiy tarkibiy tuzilmalarni shakllantirish texnologiyasi	145
Kiyamova Maxbuba Sultanovna	
Innovatsion yondoshuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining fikrlash qobiliyatini rivojlantirishning amaliy jihatlarini	148
Mamadiyev Jamol	
Ingliz tili matnlarini o'rganishda 6-sinf o'quvchilarining grammatik kompetensiyasini oshirish va tatbiq qilishning samarali usullari.....	152
Sharipova Firuza Mehriddinovna	
Kar va zaif eshituvchi yuqori sinf o'quvchilarining axborot kompetensiyasini rivojlantirish modeli	155
Tursunov Hojiakbar Hamidullo o'g'li	
Maktabgacha ta'limda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim – pedagogik muammo sifatida.....	159
Xallovkova Maksudaxon Ergashevna	
Altruistik xulq-atvorning shaxsiy va ijtimoiy determinantlari.....	162
Xatamova Ferangiz Ibodulloevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-pedagogik mahoratini teatr pedagogikasi vositalari orqali rivojlantirishning xorijiy va milliy tajribasi	166
Xudoyberganova Matluba Qulsoxatovna	
Refleksiv yondashuvning ta'lim jarayonidagi o'rni va afzalliklari.....	170
Yodgorova Gulrux Farhodovna	
Совершенство методики формирования компетентности будущих студентов-искусствоведов в условиях цифрового образования.....	174
Юлдашев Эргаш Сабинович	
O'z-o'zini rivojlantirish tushunchasi va uning pedagogik mohiyati.....	177
Kudenov Temurbek Maxsetbaevich	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida hikoya janrini o'qitishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish dolzarb muammo sifatida	180
Ergasheva Shoxida Nurmuxammadovna	
Ingliz tili darslarini interaktiv tashkil etishda raqamli ta'lim vositalarining o'rni va metodik yondashuvlar	185
Raxmatullayeva Barno Baxtiyor qizi	
The Effectiveness of Using Podcasts to Enhance Listening Comprehension and Vocabulary Acquisition in Secondary School English Classes	189
Meliboyev Zuxriddin Isroil ugli	

O'zbekiston tarixi darslarida pedagogik improvizatsiyani texnologiyalashtirish va raqamlashtirish imkoniyatlari	192
Ergasheva Muhayyoxon G'anijonovna	
Tasviriy faoliyat vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning badiiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning samaradorligi.....	196
Arslanova Umidaxon Komiljon qizi	
Baxtli pedagoglar sirlari yoki kasbdagi subyektiv farovonlik	201
Adilova Zulfiya Djavdatovna	
Ayollarning siyosiy faolligini oshirishda gender kvotalarining o'rni	204
Abdukaxorova O'g'iloy Isroiljon qizi	
The Content of Developing Students' Communicative Culture Through a Bilingual Approach	207
Abdukhaliyeva Feruzakhon Ulugbek kizi	
Maktabgacha yoshdagi nutqida kamchiligi bo'lgan bolalar so'zlashuv nutqini shakllantirishda o'yin texnologiyalaridan foydalanish ahamiyati.....	210
Abdullayeva Ugiloy Djurayevna	
Chet tili intellektual va kasbiy rivojlanish kaliti	214
Aripova Sayida Abdullaxatovna	
Raqamli etiket: zamonaviy ta'limda yangi madaniyat talabi	217
Rasuljon Atamuratov	
Raqamli xiyonat: zamonaviy munosabatlar va sodiqlik inqirozi.....	221
Azizova Shodiya Utkur qizi	
Badiiy tarjimada leksik birliklarning lingvomadaniy aspektlari	224
Mardiyeva Maxbuba Shavkatovna	
O'quvchilarda funksional savodxonlikni rivojlantirishga yo'naltirilgan dasturiy platformani pedagogik loyihalash.....	228
Obloqulov Sulaymon Maxmayusuf o'g'li	
Kurashchilar orasida jarohatlarning oldini olish: reabilitatsiya va profilaktik uslublar	232
Ochilova Sarvinoz Salim qizi	
Xalq og'zaki ijodi vositasida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishga tayyorlashning pedagogik-psixologik jihatlari	236
Oxunova Nozimaxon Mirzag'ulom qizi	
Loyiha asosidagi o'qitish orqali yoshlarda liderlik qobiliyatini rivojlantirish usullari.....	239
Risvayeva Charos Zaydilla qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'yinlar vositasida o'rgatishga qaratilgan mashq va topshiriqlarning samaradorligi.....	242
Toshniyozova Dildora, Meliyeva Nargizaxon	
Bo'lajak o'qituvchilarni tarixiy va ma'naviy ideallarga aksiologik munosabatini rivojlantirish modeli	245
Tursunova Dilnoza Adhamjon qizi	
Shaxs rivojlanishida pedagogika va psixologiyaning o'rni	248
Umirova Guldon Jamoliddin qizi	
Toshkent shahri havosi ifloslanishining sabablari va oldini olish choralari	251
Ungalov Akmal Navruzovich	
Sun'iy intellekt asosida tuzilgan interaktiv platformalar va ulardan foydalanuvchi tajribasi	254
Xabirova Zulfiya Anvarbekovna	
Talabalar ijtimoiy faollik indeksini rivojlantirishda tyutorlik faoliyatining o'rni va ahamiyati	257
Xamrakulov Jasurbek Muxammadjon o'g'li	
Hozirgi davr pedagogikasida sharqona ta'limning ahamiyati.....	260
Yuldasheva Mastura Islamovna	
Пословицы и поговорки как отражение картины мира	263
Алламбергенова Шахноза Садатдиновна	
Raqamlashtirish sharoitida talabalarning mustaqil ta'lim olish kompetensiyasini rivojlantirishda mustaqil ta'limning o'rni	268
Abdumannopov Muhammadsahib Muhammadyusuf o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy-kreativ kompetensiyalarini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlar.....	272
Khadicha Mukhamadiyeva Karomatovna	



Zamonaviy didaktik yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning analitik va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish.....	277
Mo'minova Gulhayo Turg'unboy qizi	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarni tyutorlik faoliyatiga tayyorlashning pedagogik shart-sharoitlari	280
O'rinova Nilufar Muhammadovna	
Aholi o'rtasida yoshlarning pedagogik intervensiyalar orqali ilmiy faolligini oshirish va sog'lom turmush tarzini shakllantirish metodikasi.....	286
Raximov Xasanboy Kamoliddin o'g'li	
Buyuk ipak yo'li – yangi geosiyosiy va iqtisodiy aloqalarning tarixiy asosi sifatida	290
Tugalova Madina Erkin qizi	
Ilk maktabgacha yoshdagi bolalarda sensor tarbiya.....	293
Umarova Muyassarxon A'zamjonovna	
Rus tilida o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari	297
Xanova Dilrabo	
Didactic Possibilities of Teaching English in Primary Schools Based on 3D Interactive Technologies	303
Kholiqova Lutfiya Umurzoqovna	
Raqamli dasturiy vositalari asosida organik kimyo fanini o'qitish jarayonlarini loyihalashtirish modeli	306
Ametova Guljamila Elbrusovna	
Talabalarda informatsion-analitik kompetentlikni rivojlantirishning amaliy asoslarini takomillashtirish	310
Baydjanov Bekzod Xaitboyevich	
Aksiologik yondashuv asosida o'quv mashg'ulotlarini tashkil etishning til o'rganish jarayonidagi ahamiyati.....	314
Choriyeva Feruza Amrullayevna	
Ibrayim Yusupovning "Saksovu" she'rini o'qitish metodikasi	317
Darmonov Allayar Abdilxaq uli	
Innovatsion ta'lim sharoitida talabalarning madaniyatlararo kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi....	320
Ergasheva Anbar Shaymardan qizi	
Oiladagi zo'ravonlik: sabablari, oqibatlar va psixologik yondashuvlar	324
Jo'rayeva Kaniza Akbarali qizi	
Darsda talabalar nutqiy qobiliyatini shakllantirish masalalari.....	329
Kamoliddinova Maftuna Xusniddin qizi	
Nodavlat ta'lim tashkilotlari o'quvchilarida kreativlikni shakllantirishni boshqarish	334
Nasriddinov Xasan Baxtiyor o'g'li	
Nutq nuqsoniga ega bolalarni maktabga tayyorlashda psixologik aspektlar va pedagogik yondashuvlar ...	339
Normatova Maftuna Kengash qizi, Kamolova Gulshoda Jobir qizi	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash diagnostikasining psixologik va pedagogik manbalardagi talqini	346
Saotmuratova Zebo Yuldash qizi	
OTM talabalarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirishning tashkiliy va pedagogik shart-sharoitlari.....	350
Tokumbetova Mexribonu Shavkat qizi	
Ma'naviy yetuklik sari: jadid adabiyotining o'rni.....	356
Abdullayev Ro'zimuxammad Akramjon o'g'li	
Nemis tilida derivatsion leksik birliklarning o'qitishning lingvodidaktik asoslari	361
Abduraxmanov Sirojiddin Muminkulovich	
Bo'lajak o'qituvchilarda baholash madaniyatini shakllantirish: adolatli, obyektiv va motivatsiyalovchi baholashga tayyorlash	365
Boymirzayev Farxodjon Raxmatjon o'g'li	
Maktab ta'limida ko'paytirishning qulay usullari.....	371
Ergasheva Shahlo Shoabdullo qizi	
Sensor integratsiya buzilishlari bolaning nutq, harakat va hissiy rivojlanishiga ta'siri	375
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Inson jamiyatdagi ish faoliyatida va psixologiyasida sportning o'rni.....	378
Isoqov Nuriddin Halim o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini integrativ o'qitishga metodik tayyorgarligini takomillashtirish	382
Jo'rayeva Nargiza Jamolidinovna	
Обучение дошкольников иностранному языку в различных видах неречевой деятельности	386
Марасулова Доно Нигматуллаевна	

Til o'rgatishda matnning didaktik va kommunikativ ahamiyati	389
Ungarbayeva Ayman Davletbayevna	
Munavvarqori Abdurashidxonov – jadidchilik harakatining ma'rifatparvar yo'l boshchisi	393
Xasanboyeva Ruxshona Nurmatjon qizi	
Dars jarayonida o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini shakllantirish	396
Yulchiyeva Shoxsanam	
Особенности использования современных педагогических технологий в преподавании естественных наук в общеобразовательной школе	399
Мажидова Мадина Фархадовна, Мажидов Шерзод Фархадович	
Повышение информационной грамотности и формирование информационной культуры студентов в среде дистанционного обучения.....	403
Р. К. Аuezova	
Воздействие медиа в контексте социального формирования личности.....	407
Хайдарова Гулинур Нурбек кизи	
Теоретические основы развития интеллектуальных способностей студентов	411
Чинкулова Гулмехра Бахроновна	
O'qituvchining o'z darsini tahlil qilishi: tajriba va amaliyot	417
Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li	
Innovatsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini rivojlantirishda ma'naviy-axloqiy tadbirlarning o'rni	423
G'aybullayeva Sabohat Ulug'bek qizi, Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining adabiy kompetensiyalarini rivojlantirishda matn ustida ishlashning ahamiyati.....	426
Islomova Xafiza Azamatovna	
O'quvchilarda estetik qobiliyatlarni shakllantirishda xalq og'zaki ijodining tarbiyaviy-metodik salohiyati	430
Kaxarova Gulnora Sa'dullayevna	
Boshqaruv kompetentligi tushunchasining pedagogik psixologik va menejment sohalaridagi ilmiy asoslari va evolyutsiyasi.....	434
Mamatqulova Kimyoxon Abdujalilovna	
Muhandislik ta'limida zamonaviy kompyuter grafikasi vositalari yordamida talabalarning konstruktorlik faoliyatini rivojlantirish.....	438
Muxitdinov Abdurahob Abduvalievich	
Turizm sohasiga oid terminlarni o'qitishda axborot texnologiyasi orqali takomillashtirish	442
Nishanova Hafiza Vafogulovna	
Ilmiy maqola yozish kompetensiyasini rivojlantirishda statistik metodlarni integratsiyalashning ta'limiy samaradorligi	446
Rahimova Indira Quddrat qizi	
Sotsiologiyatning asosiy tushunchalari va konsepsiyalari	451
Rustamova Mohimbonu Maxammadjon qizi	
Pedagogik mahoratni baholashda O'zbekiston va Kanada tajribasining qiyosiy tahlili	455
Tursinova Zoxida Sharabidinovna	
Basketbolning insonning jismoniy va kognitiv rivojlanishiga ta'siri: ilmiy tahlil.....	463
Umarjanov Alimardon Alisher o'g'li	
Talaba qizlar psixik salomatligi xususiyati deviant xulq-atvorni keltirib chiqaruvchi omil sifatida.....	466
Xasanova Mashxura Abduvalievna	
Ta'lim jarayonida o'yinlardan samarali foydalanish texnologiyasi.....	471
Ortiqova Yulduz Akram qizi	
Innovatsion ta'lim muhitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-pedagogik mahoratini teatr pedagogikasi vositalari orqali rivojlantirish	475
Xudoyberganova Matluba Qulsoxatovna	
Talaba-qizlarda ongli vatanparvarlikni aniqlashda L. Starkining tanqidiy fikrlashni baholaydigan modifikatsiya qilingan testdan foydalanish metodikasi	479
Egamberdiyeva Nodira Melibayevna, Xaydarova Ra'no Anvarovna	
Akademik litseylarda fizikani o'qitish jarayoniga "Case-Study" metodini integratsiyalash	484
Batirov Behzod Baratovich	
Nasriy asarlarni o'rgatish samaradorligini oshirish	489
Maftunaxon Akbarova	



Autik spektr buzilishi bo'lgan bolalarda sun'iy intellekt yordamida shaxsiylashtirilgan o'qitish	493
Norboyeva Zamira Ravshanbekovna	
Milliy libos dizaynida an'anaviy va zamonaviy elementlar uyg'unligi	496
Xo'jamurodova Sevinch Abdilmajidovna	
Роль дидактических игр в развитии пространственного воображения учащихся	499
Валиев А. Н., Иброхимова Д. Н.	
Технология проблемного обучения как средство формирования критического мышления при обучении русскому языку	505
Собирова Гулибарно Зайнитдин кизи	
Bo'lajak o'qituvchilarning amaliyot jarayonida raqamli pedagogik resurslardan foydalanish samaradorligi	510
Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li, To'xtayeva Robiya Ravshanbek qizi	
Changes in Milk Production and Quality Indicators of Milk Flow (Goats) in Accordance With their Origin and Feeding	515
Abdurasulova Kamola G'afurovna, Pardayeva Muborak, Tursunqulova Diyora, Fayziyeva Vazira	
Maktab o'quvchilarining tarixiy jarayonlarni idrok etishida badiiy adabiyotlarning o'rni	519
Akbutayeva Nafisa Bozarovna	
Talabalarda ijodiy kompetensiyaning pedagogik-psixologik jihatlari	525
Berdiyeva Nilufar Berdiyev qizi	
Bo'lajak muhandislarni kasbiy faoliyatga tayyorlash muhim pedagogik muammo sifatida	529
Ibragimov Abdulla Abdurayimovich	
Nutqiy rivojlanishi sust bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalarda ko'rgazmali-obrazli tafakkur xususiyatlari	536
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Biologiyaning "Ekosistema" bobini muammoli o'qitish metodikasini takomillashtirishga doir materiallarni tanlash tamoyillari	540
Jumanov Muratbay Arepbayevich, Ravshanova Umida Baxriddinovna	
Sharq mutafakkirlarining ma'naviy merosidan maktabgacha yoshdagi bolalarda axloqiy sifatlarini shakllantirishda foydalanish	544
A. Abdumannatov, Kattayeva Xumora Mamadiyor qizi	
Yoshlar ma'naviyatining shakllanishida milliy an'analar va qadriyatlar	548
Kulmatov Primkul Melikuziyevich	
Ingliz tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv va ertaklardan foydalanish	552
Madina Tashpulatova	
Globalashuv davrida jahon geografiyasida siyosiy jarayonlar	555
Mamatkulova Mayaguzal Yalkapberdiyevna	
Ixtisoslashgan maktablarda ona tili va adabiyot darslarida kommunikativ mashqlardan foydalanish metodikasi	559
Mavlanova Saidaxon Umarovna	
How Bilingualism Enhances Human Personality	564
Musulmonova Shokhruxa Mukhtorjon kizi	
Axborot texnologiyalar asrida pedagoglarning tarmoq uyushmalari: norasmiy ta'lim platformasi uzluksiz kasbiy rivojlanish vositasi sifatida	568
Pulatova E'tibor Obidovna	
Oliy ta'lim muassasalarida talabalarga ma'naviy qadriyat sifatida insonparvarlik tuyg'ularini singdirish prinsiplari	572
Xakimova Marxabo O'raqovna	
Harbiy vatanparvarlik tushunchasi va uning nazariy asoslari	576
Xudoyqulov Alimjon Obloqulovich	
Bo'lajak pedagoglarni kompetensiyaviy yondashuv asosida sinf rahbari faoliyatiga tayyorlashning texnologiyasi	579
Xusenova Sadaqat Botirovna	
Dars jarayonida o'quvchilarning diqqat etishmovchiligini oldini olish	585
Yulchiyeva Shoxsanam	
Факторы, влияющие на развитие духовно-эмоционального интеллекта: методы и приёмы его развития на уроках литературы	589
Наврузова Е. П.	
Об особенностях применения энергетических терминов на уроках русского языка	592
Халикова Мухтарам Набиевна	

Klaks-pedagogikasi: G'arbiy Yevropadan O'zbekiston ta'lim amaliyotiga integratsiya imkoniyatlari	595
<i>Adilova Noila Baxridin qizi</i>	
New Modern Technologies in Teaching the Science of Ontogenesis Psychology.....	600
<i>Ahmadjonova Nargizaxon Adiljanovna, Turg'unova Sarvinoz</i>	
Psycholinguistic Characteristics of Prospective Teachers and Their Impact on Communicative Competence	604
<i>Babayeva Shahnoza Oybek qizi</i>	
Developing Intellectual Skills in Preschool Preparatory Groups.....	607
<i>Ergalieva Janar Aytkalievna</i>	
Arxitektura ta'limida virtual va kengaytirilgan reallik ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	610
<i>Foziljonova Mohichexaxon Rahimjon qizi</i>	
Multimediali o'rgatuvchi majmua hayot faoliyati xavfzislgi va mehnat muhofazasi fanini o'qitishning elektron vositasi sifatida	614
<i>Hamidov Odil Abdurasulovich</i>	
Tizimli yondashuv asosida o'quvchilarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	618
<i>Hasanova Gulbahor Davlatmamatovna</i>	
The Role of Art in Developing Creativity in Preschool Children.....	623
<i>Ibragimova Lizakhan Avezovna, Jakhmetova Aynura Azamatovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy fikrlashni shakllantirishda hikoya janrining o'rni.....	625
<i>Isroilova Bibioysha Ikromjon qizi</i>	
Pedagogik tolerantlik zamonaviy oliy ta'lim muasssasalari magistratura talabalarining professional sifati sifatida	632
<i>Narzullayev Doniyor Shuxrat o'g'li</i>	
Case Study metodini biologiya ta'limiga integratsiya qilish orqali o'quvchilarning tabiiy-ilmiy kompetensiyalarini shakllantirish	639
<i>Raupova Mehrinigor Haydarovna</i>	
Rinolaliya nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalar tasavvur xususiyatlari	644
<i>Ruziyeva Guzal Shuxrat qizi</i>	
Talabalarda statistik va ehtimollik tafakkurini shakllantirishda 5E modelining o'rni	647
<i>Saliyeva Sevara Ma'mirbek qizi, Botirova Mavluda To'xtasin qizi</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonini tashkil etish jarayoni va samaradorligi	651
<i>To'xtamatova Maftuna Ismonjonovna</i>	
STEAM ta'lim texnologiyasining optika bo'limini o'qitishdagi samaradorligi.....	655
<i>Turdaliyev Ulug'bek Valijon o'g'li</i>	
Umumta'lim maktablarida chet tili o'qitishda raqamli platformalarni integratsiya qilishning texnologiyasi va samaradorlik modeli	658
<i>Tursunboyeva Mavjudaxon Shukurillo qizi</i>	
Autistik spektri buzilishi bo'lgan bolalarda sensor-motor korreksiya asosida psixomotor rivojlanishni qo'llab-quvvatlash tizimi	664
<i>Usmanova Nilufar Ilhom qizi</i>	
Prostata bezining xavfsiz giperplaziyasi profilaktikasini augmented reality texnologiyasi asosida o'qitishni takomillashtirish	670
<i>Xo'jamberdiyev O'tkirbek Egamberdi o'g'li</i>	
Ecological Education in General Education Schools.....	675
<i>Xojanov Baxadir Keunimjaevich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida talabalarning volontyorlik faoliyatini tashkil etishning nazariy jihatleri	678
<i>Xushnazarova Ma'mura Nodirovna</i>	
Xalq qo'shiqlari orqali 6–7-sinf o'quvchilarida adabiy- nutqiy kompetensiyalarni rivojlantirish	681
<i>Yuldasheva Noila Ravshan qizi</i>	
Креативное мышление: на пути к совершенствованию	685
<i>Абдулбориева Мехруза Анвар қизи</i>	
Зарубежный опыт в профессиональном образовании: тенденции и перспективы.....	689
<i>Азизова Асаль Руслановна</i>	
Muloqot turlari klassifikatsiyasi xususida shaxslararo muloqot madaniyati	693
<i>Urakov Sherzod Raxmonovich, Usarov Orifjon Olimovich</i>	

MULTIMEDIALI O'RGATUVCHI MAJMUA HAYOT FAOLIYATI XAVFZISLIGI VA MEHNAT MUHOFAZASI FANINI O'QITISHNING ELEKTRON VOSITASI SIFATIDA

Hamidov Odil Abdurasulovich

Jizzax politexnika instituti

"Umumtexnika fanlari" kafedrası dotsenti

Annotatsiya: Maqolada oliy ta'lim muassasalarida talabalarni samarali kasbiy faoliyatga tayyorlashga xizmat qiluvchi "Hayot faoliyati xavfsizligi va mehnat muhofazasi" fanidan multimedialı o'rgatuvchi majmualar uchun o'quv materiallarini tanlashning pedagogik jihatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarida mehnatni muhofaza qilish sohasiga oid kompetensiyalarni shakllantirish, nazariy bilimlarni egallash, amaliy ko'nikma va malakalarni rivojlantirish masalalari yoritiladi.

Kalit so'zlar: multimedialı o'rgatuvchi majmua, o'quv materiallari mazmuni, uyg'unlik, ilmiylik, komponentlilik, nazorat-korreksion, interfaol metodlar.

Abstract: This article explores the pedagogical aspects of selecting educational materials for a multimedia teaching complex on the subject of "Life Safety and Labor Protection," aimed at preparing students in higher education institutions for effective professional activity. It also highlights the development of competencies in the field of labor protection, the acquisition of theoretical knowledge, and the formation of practical skills among future vocational education teachers.

Key words: multimedia teaching complex, content of educational materials, harmony, scientific basis, component-based approach, control-correction, interactive methods.

Аннотация: В статье рассматриваются педагогические аспекты выбора учебных материалов для мультимедийного обучающего комплекса по предмету "Безопасность жизнедеятельности и охрана труда", направленного на подготовку студентов высших учебных заведений к эффективной профессиональной деятельности. Также раскрываются вопросы формирования компетенций в области охраны труда, усвоения теоретических знаний, развития практических умений и навыков у будущих преподавателей профессионального образования.

Ключевые слова: мультимедийный обучающий комплекс, содержание учебного материала, гармоничность, научность, компонентность, контроль-коррекция, интерактивные методы.

KIRISH

Kasbiy tayyorgarlikni modernizatsiyalash, kasbiy ta'limning uzluksizligiga yo'naltirilgan va an'anaviy tarkib topgan mashg'ulotlarning auditoriya shakllaridan urg'uni, mustaqil ta'limga qaratishni, oliy ta'lim muassasalarida o'qitishning yangi shakl va vositalarini yaratishni shart qilib qo'yimoqda. Multimedialı o'rgatuvchi majmua ana shunday vositalardan biri bo'lishi mumkin. Kasbiy tayyorlash jarayonida tizimli yaxlit grafik, matnli, raqamli, nutqli, musiqali, video, foto va boshqa axborot, magnitli, optik tashuvchilarga bajarilgan, shuningdek elektron kompyuter tarmog'ida nashr etilgan elektron nashrlar faol qo'llanilib kelinmoqda.

Multimedialı o'rgatuvchi majmua – bu nafaqat aniq ta'limiy masalalarni yechish uchun turli xil axborot teng huquqli va o'zaro bog'liq holda ishtirok etadigan o'quv, mustaqil, yangilanadigan, interfaol nashrni o'z-ichiga olgan kasbiy tayyorgarlikning axborot-metodik vositasi, balki ijtimoiy amaliyot vositasidir ^[1].

Multimedialı o'rgatuvchi majmualar turli asoslarga ko'ra tasniflanish mumkin (1- jadval)

1-jadval: **Multimediali o'rgatuvchi majmualar ko'rinishi va tiplari**

Tiplari	Ko'rinishlari
O'quv-nazariy	Darsliklar, o'quv qo'llanmalar, ma'ruzalar kurslari alohida ma'ruzalar.
O'quv-amaliy	Xrestomatiyalar, praktikumlar, masala va mashqlar to'plamlari, albomlar, atlaslar.
O'quv-metodi	Uslubiy tavsiyalar, o'quv-ma'lumotnoma nashrlar, o'quv izohli yoki terminologik lug'atlar, o'quv-bibliografik ma'lumotnomalar

Multimediali o'rgatuvchi majmualarning yuqorida keltirilgan tip va ko'rinishlarini oliy ta'lim muassasalarida mehnat muhofazasi fanini o'qitishda talabalarni kasbiy tayyorlashning axborot-metodik vositasi sifatida qarab chiqamiz.

O'quv-nazariy multimediali o'rgatuvchi majmualar tizimlashtirilgan nazariy bilimlarni o'zida saqlaydi va talabalarda majmuaviy axborotli ta'sir orqali umummadaniy va kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish maqsadida ular tomonidan o'zlashtirilishi ta'lim dasturlarida ko'rsatilgan faoliyat turlarini belgilab beradi.

Multimediali elektron darslik aniq fanning ta'lim dasturi doirasida aniqlangan davlat ta'lim standarti talabalariga muvofiq, tayanch nazariy bilimlarni tizimli bayon etish maqsadida va ularni talabalar tomonidan o'zlashtirilishi hamda chop etilgan darslik bilan taqqoslaganda tubdan yangi chizgili o'quv materiallarini o'z ichiga oladi.

Multimediali elektron o'quv qo'llanma aniq fan bo'yicha nazariy axborotlar majmuasi (matnlar, rasmlar, audio va video materiallar) ni o'z ichiga oladi.

Multimediali elektron ma'ruzalar ma'lum davlat ta'lim standartlari talablari asosida aniq tayyorlov yo'nalishi talabalar uchun ishlab chiqilgan, fan bo'limlarini dasturiy o'ziga xosliklarini aks ettiradi va ko'p variantlilik, ko'p darajalilik va tekshirish topshiriqlari, mashqlar va testlarining turli tumanligini ta'minlaydi.

Multimediali elektron ma'ruzaning afzalligi shundan iboratki, unda aniq mavjud hamda ixcham va isbotlangan monologik bayon etishni nazarda tutadi. Multimediali elektron ma'ruzalar nisbatan qisqa vaqtda hajm bo'yicha katta o'quv materialini taqdim etish imkonini beradi, uni uzatishning tizimliliigi tufayli talabalarda o'rganilayotgan hodisa yoki ob'ekt haqida yaxlit tasavvur hosil bo'ladi. Multimediali elektron ma'ruzalarga grafik illyustratsiyalarni kiritish auditoriyaning faolligini va hissiy javob reaksiyasini chaqiradi, uni mazmunga qiziqishini qo'llab quvvatlaydi, ishonchini shakllantirishga imkon beradi.

O'quv-amaliy multimediali o'rgatuvchi majmualar aniq mezonlar bo'yicha tartiblangan va interfaol shaklda bayon etilgan amaliy va tadbiqiy xarakterdagi axborotni o'z ichiga oladi, shuningdek yuqori darajadagi texnik bajarilganligi, mantiqiy va izchil bayon etilganligi bilan farq qiladi.

Multimediali elektron praktikumlar o'rganilgan o'quv materiallarini mustahkamlash va bilimlarni umummadaniy va kasbiy kompetensiyalarni interfaol metodlar bilan tekshirish, talabalarni mehnatni muhofaza qilish bo'yicha loyihalash faoliyatiga jalb etish uchun mo'ljallangan. Talabalarining loyihalash faoliyati natijalari mehnat muhofazasi bo'yicha albomlar, plakatlar, texnologik xaritalar, ishlab chiqarish ishlari loyihalari, sxemalar, yo'l-yo'riqlar, tavsiyalar, videoroliklar bo'lishi mumkin.

Talabalarining loyihalash faoliyati samaradorli bo'lishi uchun harakatlarning quyidagi ketma-ketligini tavsiya etish mumkin:

- mavzuni, ijrochilar soni, loyihaning maqsad va vazifalarini aniqlash;
- o'rganilgan o'quv materialidan nazariy bilimlarni ajratib olish, shuningdek quyilgan maqsadga erishish uchun axborotning potensial manbalarni aniqlash;
- loyihani amalga oshirish va rasmiylashtirish uchun loyiha topshiriqlarini ijrochilar o'rtasida taqsimlash;
- loyiha ijrochilar o'rtasida olingan natijalarning oraliq muhokamasinitashkil etish;
- loyihani rasmiylashtirish va uning taqdimotini tayyorlash;
- quyidagi mezonlar bo'yicha tashqi ekspertiza xulosalarini olish: loyiha mavzusining dolzarbligi; foydalanilayotgan axborotning koorektligi; olingan natijalarning zarurligi va yetarliligi; umummadaniy va kasbiy kompetensiyalarni mustahkamlash; loyihaning estetikligi va ko'rgazmaligi.

Multimediali elektron masala va mashqlar to'plami talabalar tomonidan bilimlar, umummadaniy va kasbiy kompetensiyalarni ijodiy va faol egallanishga shuningdek ularni interfaol metodlar bilan variativ tekshirishga imkon beradi. Multimediali elektron masalalar va mashqlar to'plamining quyidagi bir qator afzalliklarini ko'rsatish mumkin:

- ish vaqtning cheklanmaganligi;
- ishning auditoriyadan tashqari rejimi;
- turli munosabatlar va real hayotiy sharoitlarda modellashtirish imkoniyati.



MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Oliy ta'lim muassasalarida mehnat-muhofazasi fanini o'qitishda multimediali elektron masala va mashqlar to'plamini qo'llash kasbiy tayyorgarlikning faoliyatli xarakterini, talabalarda muloqat, fikrlash, harakat usullarining shakllanishi ta'minlaydi. Refleksiya natijasida bu muloqat usullari sxemalar va belgili shakllarda mustahkamlanadi. Multimediali elektron masala va mashqlar to'plami tayyor yechimlar ko'rinishidagi o'qitishdan farqli ravishda kasbiy tayyorgarlik muammolarining guruhli (jamoaviy) yechimini topishga qaratilgan. Ularni muhokama qilish jarayonida kasbiy tayyorgarlik shaxsiy axamiyatli va rivojlanuvchi bo'ladi ^[3].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Multimediali elektron xrestomatiyalar maxsus tanlangan o'quv materiali predmetini tashkil etuvchi me'yoriy -huquqiy hujjatlar, badiiy va ilmiy asarlar yoki ulardan lavhalar, audio, video materiallar, shuningdek talabalarining fikrlashini rag'batlantiruvchi, aniq fanning rivojlanishining muammoli va istiqbolli masalalariga diqqatni jamlashga imkon beradi. Masalan qurilish yo'nalishida mehnatni muhofaza qilish fani bo'yicha o'quv jarayonida bunday xrestomatiyalarni qo'llash quyidagilarga imkon beradi:

- “Qurilish jarayonlari texnologiyasi”, “Bino va inshootlarni qurish texnologiyasi”, “Qurilish mashinalari” umumkasbiy fanlar va “Hayot faoliyati xavfsizligi” fani o'rtasida fanlararo aloqalarni o'rnatish;
- talabalarni o'z shaxsiy pozitsiyalariga rioya qilgan holda, kasbiy tayyorgarlikning ma'no tashkil etuvchi motivlari shakllanishini ta'minlovchi o'quv-ishlab chiqarish vaziyatlariga jalb etish;
- har bir talabaning kasbiy tayyorgarligini o'qituvchi bilan juftlik o'zaro ta'sirlashuv jarayonidagi, shuningdek boshqa talabalar bilan muloqatini ta'minlash;
- har bir talabaga tezkor, regulyar o'z-o'zini baholash va o'z-o'zini nazorat qilishdan foydalanib ta'lim olish imkoniyatini taqdim etish.

TAHLIL VA NATIJALAR

Multimediali elektron albomlar yagona axborot maydonini yaratish maqsadida talaba yoki o'qituvchiga yordam sifatida video va audio materiallarni o'z ichiga oladi. Multimediali elektron albomning asosiy “yadrosi” qurilish maydonchasi va uning elementlarini, ishlab chiqarish uchastkalaridagi alohida ish turlari va boshqalarning uch o'lchamli fazoviy tasvirlaridan iborat. Bunday albomni talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlash jarayonida qo'llash:

- ta'lim oluvchilarni o'quv jarayoniga yetarlicha tez kirishishi va mazmunni o'rganish jarayonida obrazli-ko'rgazmali fikrlashga jalb qilish shart qilib qo'yadi;
- talabalarni turli ishlab chiqarish vaziyatlari bilan tanishtirish va xavfsiz hamda avariya xoli ishni ta'minlovchi ko'nikma va malakalarni shakllantirish imkonini beradi;
- talabalarda ob'ektiv aloqalarni, ishlab chiqarish jarayonlari va alohida operatsiyalar orasidagi munosabatlarni, baxtsiz hodisa va jarohatlanishga olib kelishi mumkin bo'lgan xavfli va avariya vaziyatlarning sabab va oqibat o'rtasidagi bog'lanishlarni aks ettiruvchi assotsiatsiyalarni shakllantirish imkoniyatini yaratadi;
- mehnat xavfsizligi bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarni o'zlashtirishga yo'naltirilgan kasbiy tayyorlashni axboratli qo'llab-quvvatlash ta'minlanadi.

Multimediali elektron atlaslar turli xil ob'ektlarning video materiallarini o'z ichiga oladi. Oliy ta'lim muassasalarida illyustrativ material sifatida namoyish qilinadiga ilmiy-ommabop filmlardan farqli ravishda, multimediali elektron atlas mazmuni bo'yicha butunlay o'quv dasturiga mos keladi. Unda asosiy tushunchalar, aniq ajratilgan ta'riflar berilgan, har bir shakllantirilgan holatlar tushintiriladi.

Idrok qilinayotgan mazmunini aniqlashtirish imkonini beruvchi maxsus usullar (sekinlashtirilgan yoki tezlashtirilgan namoyish, animatsiya, ob'ektni turli rakurslardan ko'rsatish, ob'ekt yoki hodisalarning alohida detallarini namoyish etish) keng qo'llaniladi. Multimediali elektron atlas o'quv axboratini to'liq bayon etadi va yangi o'quv materialini talabaga uzatish bosqichida o'qituvchini butunlay almashtirish mumkin. Uni ko'rib chiqqandan keyin darhol talabalar o'zlashtirilgan o'quv materialini mustahkamlash va tekshirishga amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga o'tishi mumkin ^[2]. Kasbiy tayyorlash jarayonida multimediali atlaslardan foydalanishning quyidagi bir nechta variantlari mavjud:

- muhofaza masalalarini mustaqil o'rganish;



- b) mazmunni o'quv dialogi yoki tashkiliy-faoliyatli o'yinlar jarayonida o'qituvchi bilan birgalikda o'rganish;
- d) mehnat muhofazasi bo'yicha yo'riqnoma o'tkazuvchi ma'sul shaxs izohlari bilan ishlab chiqarishda amaliyotni o'tash jarayonida mazmunini o'rganish.

O'quv- uslubiy multimediali o'rgatuvchi majmualari o'quv fanini mustaqil o'rganish uchun tartiblangan o'quv materialini, interaktiv shaklda bayon etilgan bilimlarni mustahkamlashning amaliy shakllari va metodikasini o'z ichiga oladi.

Multimediali elektron uslubiy ko'rsatmalar talabalar mustaqil o'rganish va bilimlarini tekshirishga tayyorgarlik ko'rish uchun mo'ljallangan o'quv materialini o'z ichiga oladi. Bunday multimediali elektron uslubiy ko'rsatmalarda quyidagilarga yo'naltirilgan o'quv materialidan foydalaniladi:

- a) axborotning katta miqdordagi zaxirasini mustahkam o'zlashtirish, bilimlar tuzilmasini shakllantirish, bilimlarni egallash va ulardan erkin foydalanish;
- b) fikr yuritish faolligini rivojlantirish;
- d) kasbiy tayyorgarlik va faoliyat uslublarini egallash;
- e) shaxsni rivojlantirish, xususan, shaxsning o'quv jarayonidagi faolligini shakllantirish.

Multimedia elektron majmuadan foydalanish o'quv jarayonini tashkil etishda hamda talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda yangi imkoniyatlar ochadi. Jamiyatni axborotlashtirishning yetakchi tendensiyalaridan biri bu multimedia elektron resurslarini rivojlantirish, ularning ijtimoiy hayotda turli sohalariga kirib borishi: ishlab chiqarish, biznes, fan, ta'lim, ommaviy iste'mol madaniyati. Ushbu multimedia elektron resurslari mazmun va shaklning boyligini, turli xil matn, grafik, nutq, musiqa, video, fotosuratlar va ularni olishning turli usullarini birlashtirib, dunyoda multimedia idrokini shakllantiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Hozirgi vaqtda multimedia elektron ta'lim resurslari o'quv jarayonidagi yangi axborot texnologiyalarining jadal rivojlanayotgan yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

- bilimlarni namoyish etish modellarini yaratishdir monoton vositalarni xarakterli narsalar sifatida namoyish etish qobiliyati, mantiqiy fikrlash va obrazli fikrlash bilan ishlaydigan rasm-rasmlar uchun.
- bu hali iloji bo'lmagan inson bilimlarini tasavvur qilish imkonini beradi.
- rasmlarning kuzatilgan tasvirlaridan yashirin mexanizmlar va jarayonlar to'g'risida ba'zi taxminlarni shakllantirishga o'tish yo'llarini izlash.

Shunday qilib, ta'lim jarayonini tashkil qilishda multimedia elektron ta'lim resurslaridan foydalanishning aniq afzalliklari (axborotdan operativ foydalanish, audio va vizual materiallarning kombinatsiyasi va boshqalar) shubhasizdir. Multimedia elektron ta'lim resurslaridan foydalanish o'quv ma'lumotlarini sezilarli darajada faollashtiradi, uni idrok qilish va o'rganishni osonlashtiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Писар О.В., Пугачева Н.Б. Технология формирования личной безопасности студентов технического вуза на основе компетентностного подхода // Вестник НСБЖД. 2010. № 1. С. 36–39.
2. Пугачева Н.Б., Чепурышкин И.П. Регионализация образования как предмет научных исследований // Педагогика. 2008. № 8. С. 9–16. Референсес:
3. Саловов А.Б. Методические основы проектирования электронных образовательных ресурсов. Самара, 2013, -180 с.
4. Осин А.В. Мультимедиа в образовании контекст информатизации. М., 2004.

- 
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari



MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №7

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.